

Kengetal: kosten eigen ruwvoer

THEMA

De kostprijs voor eigen ruwvoer kennen veel Nederlandse veehouders niet. Accountantskantoor Accon AVM ontwikkelt nu een getal dat in euro's uitdrukt hoeveel het kost om één euro aan voederwaarde te winnen. Maatschap Schukken in het Friese Kubaard presteert goed op het nieuwe 'kengetal'.

De meeste melkveehouders sommen hun krachtvoerkosten moeiteloos op. Voor de kosten die ze maken om hun eigen ruwvoer te winnen ligt dit meestal een stuk lastiger. Een kengetal is er (nog) niet voor.

Om een handzaam getal te ontwikkelen liet accountants- en adviesbureau Accon AVM daarom de opbrengst van de ruwvoertel in beeld brengen door een kleine honderd klanten, die in verschillende studiegroepen bij elkaar komen.

Voor de echte conclusies is het volgens Andries Jan de Boer van Accon AVM nog te vroeg. Maar duidelijk zijn al wel de grote verschillen. Zo zijn er zijn boeren die 'maar' 60 cent kosten maken per euro gewonnen voederwaarde. Bij andere veehouders kost een euro aan eigen gewonnen voederwaarde meer dan één euro.

"Wij hopen met dit getal inzicht te krijgen waarom de ene veehouder beter scoort dan de andere", stelt De Boer. Hij is voorzichtig met uitspraken, omdat het bedrijf nog bezig is met het vergelijken van de cijfers. Toch weet hij al dat enkele zaken duidelijk naar voren komen.

"Weidegang levert vaak heel lage kosten



Vader Wiepke en zoon Wyse Schukken bij hun weidende veestapel. De koeien gaan wellicht om bedrijfseconomische redenen laten dit seizoen weer naar binnen. Schukken haalde vorig jaar met voeding van vers gras in de stal goede resultaten.

en kan daardoor een goed resultaat geven. Maar dat geldt alleen als een veehouder het goed gestructureerd toepast. Is hij wat makkelijker dan gaat er te veel onbenut verloren. De Kvein-opbrengst gaat dan snel onderuit, waardoor je minder goed uitkomt."

Ook is volgens De Boer duidelijk dat land op afstand heel snel het resultaat onderuit trekt. En ook maïssteelt is, voor de meest noordelijke klanten, vaak duur door de relatief hoge loonwerk-kosten. "Een bedrijf dat bijna alle werkzaamheden rond de grasteelt en -oogst zelf doet, komt met maïssteelt vaak slecht uit. Je hebt dan namelijk wel relatief veel eigen mechanisatie, maar kunt die voor de maïs amper benutten."

Een bedrijf dat ook geen maïssteelt toe-

past en goed scoort op een lage kostprijs voor eigen ruwvoerverwinning is de maatschap Schukken uit Kubaard. Wiepke Schukken melkt zo'n tachtig koeien met bijbehorend jongvee, samen met zijn vrouw Rinske en zoon Wyse, die daarnaast vier dagen per week buitenshuis werkt.

"Ik vond het meteen erg interessant om te berekenen hoe de kostprijs voor onze grasteelt eruit ziet", vertelt Schukken. "Uit de cijfers van de studielub bleek altijd al dat we laag zalen met bewerkingskosten. Maar nu krijgen we ook mooi inzicht in het verschil in efficiëntie tussen weiden of stalvoeding of bijvoorbeeld maïssteelt."

Het Friese bedrijf scoorde in 2009 een kostprijs van 0,69 euro per 'euro totale voederopbrengst' (TYO). In 2008 lag datzelfde cijfer op 0,82 euro (zie tabel). "Dat verschil schrijf ik helemaal toe aan het feit dat we vorige zomer volop vers gras in de stal voerden en in 2008 de koeien veel geweid hebben. Met stalvoeding hebben wij minder verliezen. Het is makkelijker om een hoge productie uit gras te behouden. En doordat het land schoner is, is de kuil ook beter."

Schukken geeft toe dat hij niet voor niets een warm pleidooi houdt voor stalvoeding ten opzichte van weiden. "Ik ben een fan van stalvoeding. Omdat bijna al onze 45 hectares erg mooi rond de boerderij liggen, kost het weinig tijd. Bovendien heb je bij weidegang minder controle op tochtige koeien."

NATUURMAN

Momenteel halen de koeien wel weer zelf het gras uit de weide. "Vooral mijn zoon vindt het mooi, hij is een echte natuurman", zegt Wiepke Schukken. "Het is ook makkelijk, maar gezien de resultaten van vorig jaar en het jaar daarvoor denk ik toch sterk aan het weer opstellen en overgaan op stalvoeding."

Vorig jaar heeft de familie ook eerst een aantal dagen geweid om daarna volop vers gras te voeren. "Als wij weidegang toepassen, dan is dat in de vorm van standweiden. Voor het resultaat zou meer roteren in goede weidepercelen beter zijn. Maar het maakt de koeien onrustig en daar kan ik niet tegen."

Schukken presteert voor het nieuwe kengetal beter dan de meeste collega's, mede door lage kosten voor loonwerk en eigen mechanisatie. "De loonwerker komt hier alleen voor het hekkelven van de sloten

Kostprijs grasteelt maatschap Schukken

	2008	2009	voederwaardeprijs
Opbrengsten per hectare (ha)			
Bruto kilo ds opbrengst/ha	10.100	11.700	
Gem. VEM (gram/kg ds.)	917	919	
Gem. DVE (gram/kg ds.)	63	64	
Ton per ha	25	29	
KVEM opbrengst/ha (obv handmatige inschatting)	9258	10.756	€ 0,11
KDVE opbrengst/ha (obv handmatige inschatting)	635	751	€ 0,59
Totaal voederwaarde opbrengst (TYO) in €	1387	1617	
Directe kosten teelt grasland/ha in €			
Middelen			
Kunstmest	147	140	
Gaasbescherming	0	0	
Graszaad	0	0	
Eigen mechanisatie			
Kosten eigen mechanisatie	254	254	excl. Mestuitrijden
Mest uitrijden eigen	62	62	
Loonwerk	30	27	
Mest uitrijden	13	7	
Voederwinning	19	24	
Overig			
Totaal	526	514	
Eigen tijd/arbeid (uurloon € 25)	158	158	
Rente grond (2% van € 35.000)*	700	700	
Besparijng mestafzet (50 x € 5,00)**	-250	-250	
Totaal	1134	1122	
Per 100 kg ds met 917 VEM en 63 DVE voor 2008	11,2	9,6	
Per 100 kg ds met 919 VEM en 64 DVE voor 2009	13,7	13,8	
Aankooprijds mengvoer met gelijk VEM en DVE	82%	69%	
% van de voederwaardeprijs	0,82	0,69	
Kosten per € TVO	45	38	

* Accon AVM rekent rentekosten van 700 euro voor een hectare grond. Dit komt ongeveer overeen met de gemiddelde pachtprijs. Zo kunnen de bedrijven eerlijker met elkaar worden vergeleken.

** Voor mestafzet rekent ze 5 euro per kuub (gebaseerd op de gemiddelde prijs die de klanten van het accountantskantoor de afgelopen jaren betaalden).

Bron: Accon AVM

NIET TE KORT

Daarbij propageert de ondernemer niet te kort maaien om voldoende structuur in de kuil te krijgen. Hij voert namelijk ook in de winter louter gras(kuil) en krachtvoer aan de koeien. Want of het nu met graskuil, weiden of stalvoeding gebeurt, de basis van een lage kostprijs ligt volgens Schukken bij het voeren van veel gras en weinig andere zaken.

"Ik voer al jaren alleen gras(kuil) en krachtvoer. Als de kwaliteit goed is, wat met stalvoeding meestal zo is, geven de koeien 26 kilo uit gras. Bijproducten zijn daarbij uit den boze. Ik heb ze voorheen wel gevoerd, maar daarmee mezelf ook vaak voor de gek gehouden. Uiteindelijk kostte het altijd meer dan het opleverde. En bovendien geeft het ook nog extra werk, iets waar ik niet op zit te wachten."

SJOERD HOFSTEE

Via internet kosten voer bereken

Michel de Haan van Wageningen UR Livestock Research (voorheen Animal Sciences Group) ontwikkelde met collega's een paar jaar geleden een 'kostenwijzer voedermiddelen'. Het is een programma dat de netto kosten voor productie en vervoeding van verschillende voedermiddelen op het melkveebedrijf berekent.

Veehouders kunnen hun gegevens invullen en krijgen een overzicht van de kosten van alle gevoerde producten. "Je kunt zelf bepalen welk bedrag je bijvoorbeeld voor de grondprijs invult", vertelt De Haan. "Sommige veehouders zeggen: 'Die grond heb ik toch en hoef ik niet in te rekenen.' Het is de vraag of je jezelf dan niet voor de gek houdt. Maar het gaat erom dat je kunt spelen met alternatieve producten en voor- en nadelen van bijvoorbeeld weiden en summerfeeding kunt doorrekenen."

De kostenwijzer voedermiddelen is te vinden op de website van Wageningen UR. Daar is ook een toelichting te vinden hoe de rekenhulpe is opgebouwd. Dat staat voor een ieder vrij te lezen in hoofdstuk 3 van het rapport 'De voederconversie van melkvee'.

> www.livestockresearch.wur.nl